

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİMLERİ BİLİM DALI

MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ESERLERİN
UNESCO TARAFINDAN KABUL EDİLEN DEĞERLER
ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Cansu GÜL GİŞİ

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Gülden Filiz ÖNAL

Kasım-2019
KIRIKKALE

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİMLERİ BİLİM DALI

MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ESERLERİN
UNESCO TARAFINDAN KABUL EDİLEN DEĞERLER
ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Cansu GÜL GİŞİ

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Gülden Filiz ÖNAL

Kasım-2019
KIRIKKALE

KABUL-ONAY

Dr. Öğretim Üyesi Gülden Filiz ÖNAL danışmanlığında Cansu GÜL GİŞİ tarafından hazırlanan “Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eserlerin Unesco Tarafından Kabul Edilen Değerler Çerçevesinde İncelenmesi” isimli bu çalışma, jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

11/11/2019

Prof. Dr. Salih AKKAŞ (Başkan)

Doç. Hamit ÖNAL (Üye)

Dr. Öğretim Üyesi G. Filiz ÖNAL (Danışman)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL / AÇIKLAMA

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eserlerin Unesco Tarafından Kabul Edilen Değerler Çerçevesinde İncelenmesi”adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

11/11/2019

Cansu GÜL GİŞİ

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı 5, 6, 7 ve 8.sınıflarda okutulan müzik dersi kitaplarında yer alan eserlerin, UNESCO Tarafından Desteklenen Yaşayan Değerler programı kapsamında kabul edilen 12 değer bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda, ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarındaki eserlerin UNESCO Yaşayan Değerler programı kapsamındaki maddelerinin bulunma sıklığı ile müzik ders kitaplarında yer alan ulusal değerlerle örtüşmesinin tespit edilmesi bakımından önemlidir. İlköğretim kurumlarında görev yaparken, öğrencilerimin müzik ders kitaplarında bulunan eserlerin sözlerine ilişkin yaklaşımları, konu seçimimde önemli bir etken olmuştur. Araştırma sürecinde Yaşayan Değerler programında bulunan 12 değer, müzik ders kitaplarında incelediğim 162 eserin içinde çoğunlukla var olduğunu tespit ettim. Yapılan bu çalışma, Değerler Eğitimi ve UNESCO Yaşayan Değerler Programı alanında yapılacak olan bilimsel araştırmalara katkıda bulunacaktır. Bütün bu sonuçlardan yola çıkarak, evrensel değerlerin ve ilköğretim (5-8) müzik ders kitapları içinde yer alan eser sözlerinin değer kapsamında incelenmesi bakımından önem arz edecek ve UNESCO Yaşayan Değerler Programının evrenselliğini vurgulayacaktır.

Bu süreçte, beni bilgilendiren, yönlendiren, yazdıklarımı sabırla okuyup düzelteren, eksiklerimi tamamlamama yardım eden Danışmanım Dr. Öğr. Üyesi G. Filiz ÖNAL' a, desteklerini benden esirgemeyip her zaman yanımda olan ağabeyim Ali Tahsin GÜL ve kıymetli eşim Fatih GİŞİ' ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Cansu GÜL GİŞİ

MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ESERLERİN UNESCO TARAFINDAN KABUL EDİLEN DEĞERLER ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

ÖZ

Araştırmanın amacı, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı 5, 6, 7 ve 8.sınıflarda okutulan müzik dersi kitaplarında yer alan eserlerin UNESCO tarafından desteklenen “Yaşayan Değerler Programı” kapsamında kabul edilen 12 değer bakımından incelemektir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler doküman inceleme yolu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada önce müzik ders kitaplarındaki eserler sınıflara göre kategorize edilmiş daha sonra ise eserlerin sözleri Yaşayan Değerler Programında yer alan 12 değere göre incelenmiştir. Araştırmada elde edilen toplam eser sayısı 162 olarak belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda, ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarındaki eser sözlerinin UNESCO “Yaşayan Değerler” maddeleri içinde en çok aşk/sevgi, birlik, saygı değerlerine, en az ise işbirliği, sorumluluk, özgürlük, mutluluk, barış, dürüstlük, sadelik ve tevazu değerlerine yer verildiği gözlenmiştir. Hoşgörü değerine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Değer, Eser, UNESCO

ABSTRACT

“This study examines the works of music lesson books taught in the 5th, 6th, 7th and 8th grades of the 2018-2019 academic year, in terms of 12 values accepted within the extent of UNESCO that Supported by Living Values program. The Qualitative research approach was adopted. The data of the research was obtained through document analysis. Content analysis method was used in data analysis. Document analysis model was used in descriptive research types. In the research, firstly the works in Music textbooks were categorized according to the classes and then the words of the works were examined according to 12 values in the Living Values Program. The total number of works obtained from this study was determined as 162.

As a result of the study, it was determined that the words of the works in the secondary school (5-8) music textbooks emphasized the values of love, unity and respect most among the UNESCO Living Values articles. The least used value among the works in the books are the values of simplicity, happiness and humility. In addition, it has been found that in the secondary school (5-8), activity songs of music lessons do not include the values of fault share, honesty and peace and some of the works do not contain any value.

Keywords: Music, Value, Works, UNESCO

KISALTMALAR

TDK: Türk Dil Kurumu

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

YDEP: Yaşayan Değerler Eğitim Programı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

UTMK: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu

LVE: Living Values Education (Yaşayan Değerler Eğitimi)

Akt.: Aktaran

vd.: ve diğerleri

s: Sayfa

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: 5.Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eser ve Değer Dağılımı 32

Tablo 2: 6.Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eser ve Değer Dağılımı 34

Tablo 3: 7.Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eser ve Değer Dağılımı 36

Tablo 4: 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eser ve Değer Dağılımı 39

Tablo 5: 5. 6. 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Değer Dağılımı 41

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
KISALTMALAR.....	iv
TABLolar DİZİNİ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	7
1.1.1. Alt Problemler.....	7
1.2. Araştırmanın Amacı	8
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Sayıtlar.....	8
1.5. Sınırlılıklar.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
-----------------------------	---

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15
3.1. Değer Kavramı ve Çocuklara Aktarımı.....	15
3.2. Unesco.....	16

3.3. Yaşayan Değerler.....	19
----------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM.....	29
4.1. Araştırma Modeli.....	29
4.2. Evren ve Örneklem.....	30
4.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	30

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR	32
5.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	32
5.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	34
5.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	36
5.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	39

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	43
6.1. Birinci Bulguya Ait Sonuçlar.....	43
6.2. İkinci Bulguya Ait Sonuçlar.....	43
6.3. Üçüncü Bulguya Ait Sonuçlar.....	43
6.4. Dördüncü Bulguya Ait Sonuçlar.....	44

KAYNAKÇA.....	46
----------------------	-----------

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

İnsanlar sosyal bir varlık olarak yaratılmışlardır. Sosyal varlık olmanın bir gereği olarak diğer insanlarla beraber yaşarlar. İnsanların toplum içinde yaşamaları, diğer insanlarla sosyal ilişkiler kurmaları, onlara bir takım yetkiler sağlarken, bazı sorumluluklar da getirir. Bu yetki ve sorumlulukları sağlıklı bir şekilde kullanamayan bireyler ise toplumsal kargaşaya neden olur. Bireylerin bu yetki ve sorumluluklarını sağlıklı bir biçimde kullanmaları ailede, okulda ve toplumda alacakları eğitim ve öğretime bağlıdır. Çocuk önce aile içinde sevgi ve saygı ortamında büyümeli, evde anne baba ve diğer yetişkinler, okulda öğretmen ona iyi bir model olmalıdır (Öztürk Samur, 2011).

Toplum, genç bireylerine oluşturduğu birikimi okul aracılığıyla aktararak geleceğini yapılandırır. Toplumda insanların hangi özelliklere sahip olması isteniyorsa, anne babalar da çocuklarına o nitelikleri kazandırmayı amaçlar (Sağlam, 2016: 725).

Eğitim, belirlenen amaçlar doğrultusunda bireyi yetiştirme süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreçte kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler, bireyin karakterini farklılaştırır. Karakteri gelişen, bilgi ve beceriler ile donatılan birey ise, toplumsal yapı üzerinde olumlu değişimler meydana getirir (Akbaş, 2004:1-3).

Temel değerlerin kazandırılması amacı; *Türk Milli Eğitim Temel Kanunu* ve ders programlarının amaçları incelendiğinde de açıkça görülür. Temel Kanunun başlangıcında millî eğitimin amaçları sayılırken *ahlâkî, manevî değerleri benimseyen, beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip kişiler yetiştirmekten* bahsedilmektedir (Ekşi, 2003: 80).

Eğitim kurumları için hazırlanan bütün programların faaliyetlerini aslında toplum ve bireylerin ihtiyaçları belirler. Toplumun geçmişi ve geleceği ile bireyin günlük yaşantısı içindeki kazanımlar bu faaliyetlerin temelini teşkil eder. Bu açıdan eğitim programlarının dünden bugüne ve bugünden yarına doğru bir akışı ve kurguyu

içerdiği görülür. Bu kurgu da aslında değişim ve gelişimin sürekliliği açısından bazı teminatları ortaya koymaktadır. Değişim ve gelişime ihtiyaç duyan yeni neslin aynı zamanda bilişsel ve duyuşsal açıdan da çok iyi yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu da eğitim kurumlarımızın hem akademik başarı düzeyi açısından hem de insani değerleri önemseyen bireyleri yetiştirmesi bakımından yeterliliklere sahip olması gerektiğini göstermektedir (Ekşi ve Katılmış, 2014: III).

Değerler, bir toplumun elde etmek istediği güzel tutumları ve davranışları kapsar. Başka bir ifadeyle ideal düşünce ve davranış kalıplarıdır. Bir toplumun hem ilham kaynağı hem de anlamıdır. Bir toplumun anlamlılığı iyi düşünce ve davranışları yaşatmasıdır ki, bunu sağlayan eylemlerimizde değerlerdir (Turan ve Ulusoy, 2014: 5).

Bütün disiplinlerin ve öğrenme alanlarının değer kazanımı açısından önemsenmesi ve bu değerlendirmeler ışığında etkinlik ve performans açısından desteklenmesi gerekmektedir. Bu etkinliklere ihtiyaç duyulan derslerden birisi de müzik dersi öğretim programıdır. İlköğretim müzik dersi öğretim programı da genel müzik eğitimi içerisinde yer alan bireylerin her yönden dengeli, tutarlı ve sağlıklı olarak yetişmelerini sağlamaya yönelik bir anlayış ve içerikle düzenlenmiştir.

Müzik; hayatımızın her kademesinde bulunan, yaşantımız boyunca her zaman etkileşim halinde bulunduğumuz bir olgudur (Uçan, 1997:30).

Károlyi'ye göre (1999: 9) dünyanın ya da evrenin oluşumunun başlangıcında sessizlik olduğu varsayılabilir. Sessizlik vardı, çünkü hareket yoktu. Dolayısıyla, havayı harekete geçirebilecek bir titreşim de yoktu. Dünya nasıl yaratılmış olursa olsun, bu yaratılışa, hareket eşlik etmiş olmalıdır. Müziğin ilkel toplumlar için, çoğunlukla yaşam ve ölümü gösteren büyümlü bir etki taşıması belki de bundandır.

Bu estetik duygu, düşünce ve davranışları, eğitim ile beraber bireye (çocuğa) aktarılma sürecinin en önemli basamağı ise müzik eğitimidir. Kasap'a göre, müzik eğitimi "*Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak belirli müziksel davranışları kazandırma veya bireylerin müziksel davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme süreci*" olarak tanımlanmaktadır (Akt: Çevik, 2007: 63).

Yalın ve özlü anlatımıyla müzik eğitimi, “*Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma*” ya da “*Bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma*” sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun) kendi müziksel yaşantısı temel alınır. Bu temelden yola çıkarak, belirli amaçlar doğrultusunda planlı ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili, daha verimli olması beklenir (Acay: 1997:2). Müzik eğitiminde önemli olan kavramlardan biri de “değer” kavramı olmuştur. Değer; bireyin herhangi bir kişi, varlık, olay, durum vb. karşısında ortaya koyduğu duyarlılıklarıdır. İnsani, ahlaki, kültürel, ruhsal, toplumsal ve evrensel boyutlarda oluşabilen bu duyarlılıkların özümsemesi ve benimsenmesi süreci, değer eğitiminin esasını teşkil eder. (Yaman, 2016:17) .Türk eğitim sisteminin bir parçası olan ‘değer’ kavramı başka branş derslerle beraber müzik derslerinde de en önemli başlıklardandır. Değer olgusunun farklı kültürel ve öznel bakış açılarıyla birlikte tarifi ve anlamı değişkenlik göstermiştir. TDK’ ya göre değer, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, yani kıymettir (Erişim 1).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) nda belirtildiği üzere, ¹

“Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek

---

¹ <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=357>

niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

Öğretim Programlarının Amaçları

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

Öğretim Programlarının Perspektifi

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevî kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarmıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarmıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır. Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır. Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi,

sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendibaşlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.” Şeklinde ifade edilmektedir.

Gerek eğitim-öğretim programları gerekse ders kitapları aracılığıyla değerlerin öğretilmesi konusu, eğitim biliminin üzerinde durduğu en önemli konulardan birisidir.

Uluslararası değer normlarına bakıldığında kültürler arası ortak değerlere sahip olma projeleri devam etmektedir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) ‘nun Yaşayan Değerler Eğitim programına ilk adım atmasıyla birlikte çocukların eşit temel ilkeler ve ahlaki standartlara göre yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Kişilik Eğitim Müfredatı (Character Education Institute, 1996); Program, çocuklara evrensel on iki değeri öğretmek üzerine odaklanmıştır. Bunlar; onur, cesaret, inanç, dürüstlük, doğruluk, cömertlik, nezaket, yardımseverlik, adalet, saygı, özgürlük ve eşitlik değerleridir. Okulöncesinden dokuzuncu sınıfa kadar kullanılmak üzere ders olarak programda yer almaktadır (Yaka, vd.2014:173).

Okul öncesi eğitimde verilecek öncelikli değerlere ilişkin veli görüşleri, yurt dışı çalışmalar incelendiğinde, Türkiye’ ye kıyasla bu alanda daha çok çalışma olduğu ve bu çalışmalarda değerler eğitimi yerine, karakter eğitimi kavramı kullanıldığı görülmektedir. Karakter eğitimi özellikle ABD’ de birçok okulda uygulanmaktadır. Örneğin, UNESCO tarafından desteklenen yaşayan değerler eğitimi programı (Living Values Education Programme) kapsamlı şekilde hazırlanan değerler eğitimi uygulamalarından biridir. Bu program barış, sevgi, saygı, işbirliği, mutluluk, dürüstlük, alçak gönüllülük, sorumluluk, saflık, hoşgörü, özgürlük, birlik için yaşam değerleri etkinliklerini içermektedir. Program; Asya, Amerika, Avrupa, Afrika kıtalarında 60’dan fazla ülkede uygulanmıştır. Hazırlanan programda 3-7 yaş ve 8-14 yaş çocukları için kitaplar eğitimciler için kılavuzlar hazırlanmıştır. Bu program uygulandığı birçok ülkedeki eğitimciler öğrencilerin olumlu sosyal beceriler kazandıklarını aktarmışlardır (UNESCO, LivingValues Education, 2005. Akt. Ateş, 2017:43).

1.1. Problem Durumu

Eğitim sisteminden beklenen, herkes için yaşanacak daha iyi bir dünya oluşturma arayışı içinde olması ve yine herkes için pozitif değerleri barındıran ve çağın gereklerine göre değişim göstermesidir. Bu amaçla insanlığın ürettiği ve biriktirdiği ortak evrensel değerlerin öğretilmesi ve gelecek nesillere aktarılmasında değerler eğitiminin önemli ve belirleyici bir rolü vardır. Değerler, bireylerin tutum ve davranışlarını dolayısıyla da toplumlari biçimlendirir.

Eğitimin hedeflerinden birisi değer yaratmak, bir diğeri de yaratılan ve herkes tarafından kabul edilen değerleri davranış haline getiren bireyler yetiştirmektedir. Bireylerin davranışları dolaylı ya da dolaysız olarak değerler tarafından yönlendirilir. Çocukların doğrulari öğrenmesi ve hangi davranışların başka insanlar tarafından kabul edilebilir olduğunu öğrenmesi için yardıma ihtiyaçları vardır. Değerler eğitimi bu aşamada ne çıkmaktadır.

Bu amaçla, UNESCO tarafından desteklenen ve 1995 yılında Birleşmiş Milletlerin 50. yıl dönümü kutlamaları için hazırlanan uluslararası bir proje olan “Yaşayan Değerler Eğitim Programı (YDEP)” altında farklı ülkelerden eğitimcilerin ortak kararıyla seçilen 12 adet değerin (iş birliği, özgürlük, mutluluk, dürüstlük, sevgi, alçakgönüllük, barış, sayęı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü, birlik), ilköğretim kademesi (5-8) müzik ders kitaplarındaki eserlerde yer alma durumu nasıldır?” Sorusuna cevap aranacaktır.

1.1.1. Alt Problemler

- İlkretim kademesi 5. Sınıf müzik kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır?
- İlkretim kademesi 6. Sınıf müzik kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır?
- İlkretim kademesi 7. Sınıf müzik kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır?

- İlköğretim kademesi 8. Sınıf müzik kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; UNESCO tarafından desteklenen Yaşayan Değerler Eğitim Programı'nda seçilen 12 değer, 2018-2019 Eğitim-Öğretim döneminde kullanılan ilköğretim kademesi 5.6.7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan 162 eserde bulunma durumunu belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

- UNESCO tarafından “Yaşayan Değerler Programı” nda belirlenen 12 değer, 2018-2019 eğitim öğretim yılı ilköğretim kademesi (5-8) müzik ders kitaplarında yer alma durumu adına yapılan ilk araştırmadır.
- Müzik öğretim programlarında öğretilecek değerlerin, UNESCO tarafından belirlenen ulusal değerlerle uyumunu gösteren diğer araştırmalara örnek teşkil etmektedir.

1.4. Sayıtlar

- Araştırma için taranan kaynaklar, araştırma içeriğine uygun olup tez konusunu destekler niteliktedir.
- Kullanılmış olan nitel araştırma tekniğinden kaynak tarama yönteminin bu araştırmanın sonuçlandırılmasına uygun olduğu düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

- 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı, İlköğretim kademesi 5.6.7.ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan eserler bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Murat TARHAN, Adnan ALTUN(2015), *Unesco Ve Sosyal Bilgiler Eğitimi*, Bu çalışma; UNESCO'nun kuruluşundan bugüne kadar sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili olarak yapmış olduğu yayınları değerlendirmektir. Bu yayınlar UNESCO'nun web sayfasındaki eğitim yayınları içerisinde yer alan makale, kitap, rapor ve dokümanlardan oluşmaktadır. Sosyal Bilgiler Eğitim'i kapsayan 259 belge doküman incelemesi yoluyla değerlendirilmiştir. Sosyal Bilgiler eğitimi yayınlarının öğretim materyalleri, ders kitapları, eğitim programları ve disiplinler arası sosyal bilgiler öğretimi gibi birkaç ana başlık altında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuya yönelik incelemede ders kitaplarında yer alan konu alanlarına ve dersin amaç niteliğine yönelik çalışmaların tüm çalışmalar içerisinde daha fazla bir ağırlığı olduğu görülmektedir. Yapılan değerlendirme ulusların birbirlerine kaynaştırılması ve dünya barışının ön planda yer alması gerektiğinin vurgulanması da ulaşılan sonuçlar arasında yer almaktadır.

Serap YÜKRÜK, Sıtkı AKARSU(2015), *Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi*, Yapılan çalışmanın amacı, ortaokullarda(5-8) okutulan müzik dersi kitaplarındaki ünitelerde yer alan şarkıları değerler bakımından incelemektir. Çalışmada betimsel içerik analizi ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Ortaokullarda 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki şarkıların sözleri belirlenerek, MEB değerler eğitimi yönergesindeki değerlerle olan benzer ve farklı yönleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda ortaokul(5-8) müzik ders kitaplarındaki şarkı sözlerinin mısralarında, 230 yerde değer vurgusunun yapıldığı tespit edilmiştir. MEB değerler eğitimi yönergesinde yer alan 27 başlık altındaki değerlerden, en çok "sevgi" değerinin, ardından "vatanseverlik" değerinin vurgulandığı tespit edilmiştir. Ayrıca ortaokul(5-8) müzik dersi, etkinlik şarkılarında "Adil Olma", "Alçakgönüllülük", "İyilik Yapmak", "Kültürel Mirasa Sahip Çıkma", "Misafirperverlik", "Nazik Olmak", "Paylaşımçı Olmak" ve "Selamlaşma" değerlerine yer verilmediği belirlenmiştir.

Figen EREŞ(2015), *Vatandaşlık Eğitimi Ve Karakter Eğitimi Politikalarının Değerlendirilmesine Yönelik Nitel Bir Çalışma*, Araştırmanın amacı; istenmeyen yetişkin davranışlarının incelenerek karakter eğitimi ve vatandaşlık eğitimi politikalarının değerlendirilmesidir. Çalışmada, nitel araştırma yaklaşımına dayalı, fenomenolojik felsefeden yararlanılmıştır. Çalışma grubunda üniversite mezunu, kırk beş yetişkin katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların sosyal çevrelerinde tanık oldukları yetişkinlerin istenmeyen davranışlara ilişkin görüşlerinin analizinde betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerden yetişkinlerin karakter eğitimi kapsamında saygı, merhamet ve dürüstlük ile ilgili istenmeyen davranışlar; vatandaşlık eğitimi kapsamında ise adalet ve sorumluluk duygusu ile ilgili istenmeyen davranış gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Ahmet ŞİRİN, Enver ULAŞ(2015), *Ortaokul Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri İle Karakter Eğitimi Uygulamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile karakter eğitimi uygulamaları arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Veriler İstanbul Anadolu yakasındaki on farklı ortaokulda okuyan toplam 326 öğrenciye uygulanan Kişisel Bilgi Formu Karakter Eğitimi Öğrenci Formu, Öznel İyi Oluş Düzeyi Ölçeği ile elde edilmiştir. Verilerin analiz edilirken grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar için bağımsız gruplar t testi, kategorik gruplar arasında fark için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve değişkenler arası ilişki için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile karakter eğitimi uygulamaları arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Betül KAPKIN, Zekeriya ÇALIŞ, Mehmet SAĞLAM (2018), *Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi*, Bu çalışmada; Türkiye’de değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda doküman analizi işlemi yapılarak betimsel bir çalışma oluşturulmuştur. Türkiye’deki üniversitelerde yapılmış özet ve tam metinlerine ulaşılan tüm lisansüstü tezler bilgisayar ortamına kodlanarak aktarılmıştır. Elde edilen veriler frekans ve yüzde kullanılarak betimsel olarak değerlendirilmiştir. Bulunan sonuçlarda, çalışmaların büyük bir kısmının son 10 yıl içerisinde yapıldığı,

genelde edebi eserlerdeki değer algısına yönelik çalışmalar olduğu ve çalışmaların son derece sınırlı olduğu belirlenmiştir.

etin BALANUYE, Necip ÇETİN (2015), *Değerler ve Eğitim zerine*, Bu alışmada; Eğitim ve değerler tartışması ele alınmıştır. Eğitim üzerinde felsefi bir bakışla durmaya çalışılmış ve değerin felsefi bir kavram olarak ne olduğunu anlamaya yönelik yapılmıştır. Okullu eğitime karşı kestirilebilir bir aktarımla sınırlı olmadığı, ayrıca toplumsal sürekliliği sağlayan bir değer aktarım sürecini de kapsadığı kabulünden hareket edilmiştir.

Hasan NOYAN(2012),*Müzik Dersinin Müzik Beğenisine Göre İlkretim ğrencileri zerindeki Olumlu Olumsuz Etkilerinin Araştırılması*, bu araştırma, ilköğretim ikinci kademedeki müzik dersinin, müzik beğenisine göre öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin incelenmesi amacıyla ve öğrencilerin müzikle ne derece ilgili oldukları, günlük hayatta müziği nasıl ve ne için kullandıkları, günlük hayattaki müziği müzik dersiyle nasıl ilişkilendirdikleri, bu bağlamda müzik derslerine olan bakış açıları, beklentileri, müzik dersinin diğer derslerine olan olumlu ve olumsuz etkileri, ayrıca veli ve okul yönetiminin müzik dersleriyle ilgili tutum ve davranışları analiz edilmeye çalışılmıştır.

şenol YAKA, Demet YALÇIN, Esin DENİZLİ(2014),*Okul ncesi Eğitimde Verilecek ncelikli Değerlere İlişkin Veli Görüşleri*, Bu alışmada, Eskişehir Odunpazarı ilçesindeki okulöncesi velilerinin, okulöncesi eğitimde verilecek öncelikli değerlere ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için okulöncesi velilerinin değerlere bakış açıları “sosyo-ekonomik durum, yaş, eğitim durumu, meslek, cinsiyet” açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Sonuç olarak; kişisel değerlere öncelik verildiği, daha sonra akademik ve kültürel değerlerin seçildiği, sosyo-ekonomik düzeyin yüksek olduğu okullarda velilerin kişisel değerlere önem verdiği, düşük olan okullarda ise akademik değerlerin ön plana çıktığı grlmştir. Buna paralel olarak eğitim seviyesi yüksek olan velilerin yine kişisel değerlere önem verdiği, kültürel değerleri çok önemsemediği, eğitim seviyesi düştükçe de kültürel ve akademik değerlerin ön plana çıktığı sonucu elde edilmiştir.

Ertuğrul YAMAN (2016),*Değerler Eğitiminde Yeni Ufuklar*, Bu kitabında; değerler eğitimi dört bölümde ele alınmıştır. Öncelikle değerler eğitimi başlığı ile başlarken, ikinci bölümde ailede değerler eğitimi, üçüncü bölümde okulda değerler eğitimi ve son olarak toplumda ve kamuda değerler eğitiminden bahsetmektedir. Değer eğitiminin ailede başlaması ile okulda yeni değer eğitimi politikaları geliştirilmesi konusuna değinmiştir. Toplumda yer alan değerlerimizi örneklendirerek, değer konusunda faydalanabilecek kaynak ortaya çıkarmıştır.

Öznur TULUNAY ATEŞ (2017),*Türkiye’de Değerler Eğitimi Uygulamalarının Öğrencilere Kazandırılması İstenen Olumlu Özellikler Üzerindeki Etkisi*, Bu çalışmada, “Değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere kazandırılması istenen olumlu özellikler üzerinde bir etkisi var mıdır, varsa ne yöndedir?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Analizler sonucunda Türkiye’de değerler eğitimi uygulamalarından başarılı sonuçlar alındığı, değerler eğitiminin öğrencilere kazandırılmak istenen olumlu özellikler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu, bu etkinin lise ve ortaokulda mükemmel, ilkokulda orta düzeyde olduğu sonuçları elde edilmiştir.

İbrahim KISAÇ, Zülfü TURAN(2015),*Ortaöğretim Öğrencilerinin Değer Yönelimleri*, Bu çalışmada, lise öğrencilerinin değerlerini okul türleri, sınıf düzeyleri ve cinsiyete göre incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Düzce Anadolu Öğretmen Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesine devam eden 9. Ve 12. Sınıf öğrencilerinden tesadüfen seçilen 177 erkek ve 124 kız öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin değerlerini belirlemek için Allport-Vermon-Lindzey Değerler Ölçeği kullanılmıştır.

Ayşe ÖZTÜRK SAMUR (2011),*Değerler Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarının Sos-yal ve Duygusal Gelişimlerine Etkisi*, Bu araştırmada Değerler Eğitimi Programının anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının sosyal duygusal gelişimlerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, anasınıflarında eğitim görmekte olan, altı yaş grubundaki 44 çocuk oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Epstein & Synhorst (2009) tarafından geliştirilen ve Öztürk Samur, Deniz, Durmuşoğlu Saltalı & Arı (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanıp altı yaş çocukları için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan Okul Öncesi

Davranışsal ve Duygusal Dereceleme Ölçeği (Preschool Behavioral and Emotional Rating Scale-PreBERS) kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizleri sonucunda deney ve kontrol gruplarının duyguları düzenleme, okul hazırbulunuşluğu, sosyal güven, toplam sosyal duygusal gelişim son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Adnan ALTUN ve Bahri ATA (2013), *Unesco'nun Tarih Eğitimi Yayınlarına Yönelik Bir Değerlendirme (1947-2012)*, Bu çalışmanın amacı UNESCO'nun kuruluşundan bugüne kadar tarih eğitimi ile ilgili olarak yapmış olduğu yayınları değerlendirmektir. Bu yayınlar, kurumun web sayfasındaki eğitim yayınları içerisinde yer alan makale, kitap, rapor ve dokümanlardan oluşmaktadır. UNESCO tarafından yayınlanan tarih eğitimi ile ilgili 264 çalışma doküman incelemesi yoluyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu betimsel çalışmada, söz konusu yayınlar; yayın yıllarına, yayın türlerine, temalara ve coğrafi faaliyet alanına göre analiz edilmiştir. Ayrıca bu yayınların incelenmesinde içerik analizine başvurulmuştur. Tarih eğitimi yayınlarının öğretim materyalleri, tarih konuları ve disiplinler arası tarih eğitimi gibi birkaç ana başlık altında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuya yönelik incelemede ders kitaplarına yönelik çalışmaların tüm çalışmalar içerisinde %25'ten daha fazla bir ağırlığı olduğu görülmektedir.

Betül KARAGÖZ(2013), *İlköğretim Öğrencilerine Değerlerin Okul Şarkıları Yoluyla Kazandırılması*, Bu araştırmanın amacı, "Paylaşım, hoşgörü, sorumluluk" değerlerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine kazandırılmasında ve öğrencilerin farkındalık düzeylerini artırmada okul şarkılarının etkili bir araç olup olmadığını belirlemektir. Çalışmada nicel ve nitel yöntemlerin bir arada bulunduğu karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmının desenini, yarı deneysel modellerden olan öntest sontest eşleştirilmiş kontrol gruplu desen oluşturmaktadır. Nitel kısımda ise nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Malatya ili merkez ilçe sınırları içerisinde, ikinci eğitim bölgesinde yer alan ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip bir devlet ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın deney ve kontrol grupları, özellikleri açısından birbirine denk iki sınıfta öğrenim gören 20'şer öğrenciden oluşmuştur. Veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, Müzik Dersi Değerler Ölçeği, açık uçlu soru formu ve uzman görüşü formu kullanılmıştır. Sonuç

olarak hem nitel ve nicel bulguların birbiriyle tutarlı olduğu ve çocuk şarkılarının değerler eğitiminde kullanılmasının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Değer Kavramı ve Çocuklara Aktarımı

Değerler; arzu edilen, inanılan ve bireylerin sergilemiş olduğu çeşitli davranışlar için ölçek olarak kullanılabilen olgulardır. Znaniecki (1918) tarafından ilk defa sosyal bilimlere kazandırılan değer kavramı, “valere” kökünden türetilmiştir ve Latince “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamlarına gelmektedir. (Akt.:Bilgin, 1995). TDK sözlüğünde değer; “bedel, paha, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, kıymet, bir şeyin değdiği karşılık, bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı,” şeklinde tanımlanmaktadır (Erişim 1). MEB (2002) değer kavramını; davranışları, düşünme biçimini ve çeşitli olaylara verilen tepkileri belirleyen, okulun sahip olduğu özellikler, Güngör (1998); bir şeyin arzu edilebilir veya arzu edilemez olduğu konusundaki inanç, Silah (2000); kültürün belirli bir parçası ve kültüre anlam veren ölçütler olarak tanımlar. Değer kavramını felsefe, sorun olarak ele alıp insanların yaptığı davranışları inceleyerek sergilenen davranışların özünde dayandığı temel ilkeleri ve değerleri araştırmaktadır. Psikoloji, değer olgusunu felsefeden farklı olarak ele alır, değer olgusunu insan davranışlarına rehber ve yol gösterici olmasından ötürü önemli görür. Bu nedenle psikologlar değer kavramını inanç olarak ifade eder (Güngör, 2000). Değer kavramı sosyal psikologlara göre ise; özel tutum, ahlaki kavramlarla ilgili özsaygı olarak tanımlanır (Gardner, Cairns ve Lawton, 2005. Akt. Kapkın, vd. 2018:185). Değerlerin çeşitli özellikleri vardır. Schwartz (2006), değerlerle ilgili bazı özellikleri şöyle sıralar:

- a) Değer bir kavram, ilke veya inançtır,
- b) Değer, arzu edilen sonuçlar, durumlar veya davranışlarla ilişkilidir,
- c) Değer, davranış ve olayların seçimi veya değerlendirilmesinde bireye yol göstericidir,
- d) Değerler görelidir ve hiyerarşik öneme göre sıralanırlar (Akt. Güneş, 2015:4).

Değere bakış açısı tarihte önemli değişiklikler göstermiştir. Değerin anlamı üzerine bir şeyler söylemenin zorluklarından birinin de dönemler arasındaki farklı

yaklaşımlar olabileceğini akılda tutarak, değerle ilgili Brogan'ın da Platon'a dayandırdığı en genel tanımlamalardan birine göre; iyinin bilgisine sahip olmak isteği, değerler felsefesini doğurmuştur (Brogan, 1932: 105, Akt. Balanuye, Çetin<. 2015). Değerlerin temeli çocukluk ve ergenlik dönemlerinde atılır ki bu da sosyalleşme sürecinin en önemli özelliğidir(Canatan, 2008: 64).

Eğitimin ailede başladığı düşünüldüğünde; değer aktarımı konusunda günümüz anne-babalarının geçmişteki anne-babalara göre işleri daha zor görülmektedir. Eskiden toplumun da desteklediği birçok değer, çocuklara yaşantı yoluyla aktarılabilirken, artık sadece yaşantı yeterli olmamakta, anne-babaların bu konuyu bilinçli olarak çocuklarına aktarmaları için çaba sarf etmeleri gerekmektedir. Çünkü çocuğun üzerindeki tek etken artık sadece aile değildir, sadece okul ya da arkadaş çevresi de değildir(Erişim 2).Eğitim sisteminin amacı, sadece bilgi vermek değil, aynı zamanda, öğrencilere topluma ait değerleri de kazandırmaktır. Bu sistem içinde değerler eğitiminin önemli bir yeri vardır. Değerlerin kazandırılmasında ise, öğretmenin büyük bir rolü vardır. Çocukların davranışları üzerindeki en büyük etki ve yetki öğretmenlerine aittir. Bu nedenle eğitimin her aşamasında olduğu gibi değerler eğitiminde de eğitimcilerin eğitimi oldukça önemlidir. Toplumsal olaylara duyarlı, millî-manevî, bireysel-toplumsal, ulusal-evrensel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek geleceğe yapılacak en büyük yatırım olacaktır(Karagöz, 2013:26).Değerler eğitiminin Türkiye'deki uygulaması öncelikle, UNESCO tarafından desteklenen ve "Yaşayan Değerler Eğitim Programı (YDEP)" adı altında 1995 yılında Birleşmiş Milletlerin 50. yıl dönümü kutlamaları için hazırlanan uluslararası bir projeye dayanmaktadır(Cihan 2014: 433).

3.2. Unesco

"Savaşlar insanların dimağlarında başlar. Barışın savunma siperlerinin de insanların dimağlarında kurulması gerekir" (Düstur, İD 27, 1110; Akt. Safran ve Ata, 1996). Bu ifade UNESCO sözleşmesinin ilk cümlesidir. 1914- 1918 ve 1939-1945 yılları arasında iki büyük savaş gören insanoğlu, yalnız siyasî ve ekonomik önlemlerle savaşın önünü almanın mümkün olmadığını görmüş, sürekli barışı sağlamanın ancak eğitim, bilim ve kültür yoluyla gerçekleştirilebileceğini anlamıştır. Bunu gerçekleştirmek için de 1919'da Milletler Cemiyetine bağlı olarak Uluslararası Entelektüel İşbirliği (IntellectualCooperation) Komisyonu, 1945'te de Birleşmiş Milletlere bağlı olarak "UNESCO" kurulmuştur (Altun ve

Ata, 2013). UNESCO İngilizce United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization nitelendirmesinin baş harfleri alınarak oluşturulmuştur. Dilimizde ise bu adlandırma "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu" biçiminde karşılanmıştır. Kurumun Yasası 1945 yılı Kasım ayında Londra'da 44 ülkenin temsilcilerinin katıldıkları bir toplantıda kabul edilmişti. Türkiye, bu yasayı imzalayan onuncu ülkedir. UNESCO Sözleşmesi, ülkemizde 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla onanmıştır. Günümüzde üye devlet sayısı 195'e ulaşmıştır (Erişim 3).

UNESCO, adından da anlaşılabilir olduğu gibi iki temel amacı üstlenmiştir. Bu amaçlardan ilki uluslararası, uzun vadede dünya çıkarını, bir bütün olarak da insani amaçları içeren Birleşmiş Milletlerin amaçlarına hizmet etme zorunluluğudur. İkinci olarak da en geniş anlamıyla eğitim, bilim ve kültür kavramlarının tüm yönlerini desteklemek ve geliştirmek zorundadır (Huxley, 1946: 4; Akt. Altun ve Ata, 2013). UNESCO bu amaçlarını, kendisine üye olan her devletin sorumluluğunda olan UNESCO Milli Komisyonları aracılığıyla gerçekleştirmeye çalışır (Tarhan, Altun, 2015:34). Birleşmiş Milletler teşkilatına bağlı bir kuruluş olan UNESCO'nun açılımla başlayalım. Evet, United Nations Educational Scientific and Cultural Organization'ın kısaltması olan UNESCO, dilimize Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu şeklinde geçmiştir. Amacı, milletlerarasında eğitim, bilim, kültür alanlarında işbirliğini gerçekleştirip, yakınlaşmayı sağlamaktır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra 1946 yılında kurulmuş, sözleşmesi 1945'in Kasım ayında Londra'da 44 ülkenin temsilcilerinin katıldığı bir toplantıda imzalanmıştır. Ve Türkiye UNESCO sözleşmesini imzalayan ilk 22 devlet arasındaki onuncu devlet olmuştur. 195 üye devleti ve 10 ortak üye devleti bulunan UNESCO, Türkiye tarafından 20 Mayıs 1946'da 4895 sayılı kanunla onandıktan sonra ise UNESCO Türkiye Milli Komisyonu 25 Ağustos 1949 tarihinde faaliyete geçmiştir. Merkezi Paris'te bulunan kuruluş, yıllardır eğitim, bilim ve kültür alanında farklı çalışmalar yapmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerin sayısının azaltılması, okul ve kütüphanelere yardım edilmesi, gelişmemiş ülkeler için kültürel etkinlikler düzenlenmesi, UNESCO'nun çalışmalarına örnek olarak gösterilebilir (Erişim 4).

UNESCO Yürütme Kuruluna Türkiye adına 1946-1949 yılları arasında Reşat Nuri GÜNTEKİN; 1949-1951 yılları arasında Ahmet Kutsi TECER; 1958-1966 yılları arasında Prof. Dr. Bedrettin TUNCEL seçilmişlerdir. Prof. TUNCEL, 1964 yılı sonunda UNESCO Yürütme Kurulu Başkan Vekili olmuş, 1966 yılı sonunda UNESCO'nun XX. yıldönümünde, iki yıl için (1966-1968) UNESCO Genel

Konferansı Başkanı seçilmiştir. Yürütme Kurulunda daha sonra Türkiye Prof. Dr. Erdal İNÖNÜ (1978-1983), Prof. Dr. Talat HALMAN (1991-1995) ve Prof. Dr. Orhan GÜVENEN tarafından temsil edilmiştir. Türkiye en son 2001-2005 yılları arasında Yürütme Kurulu Üyesi olmuştur.

30 Ekim-14 Kasım 2017 tarihlerinde, UNESCO Genel Merkezi'nde gerçekleştirilen UNESCO 39. Genel Konferansı kapsamında, 08 Kasım 2017 tarihli oturumda **UNESCO Yürütme Kuruluna 2017-2021 dönemi** için yapılan seçimler neticesinde Türkiye oy kullanma hakkı olan 184 üye devletin 134'ünden oy alarak Yürütme Kurulu'na seçilmiştir.

UNESCO Sekreterliği ise, Genel Konferans tarafından altı yıl için seçilen bir Genel Direktör ve Genel Direktör tarafından görevlendirilen personelden oluşmaktadır.

UNESCO Nezdinde Daimi Temsilciliğimiz:

Ülkemiz 1971 yılından itibaren **UNESCO Nezdinde Daimi Temsilci** atamakta olup hâlihazırda Büyükelçi Ahmet Altay Cengizer Daimi Temsilcimizdir.

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu:

UNESCO, ihtisas alanlarındaki amaçlarını, her üye devlette kurulu Millî Komisyon vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Bu doğrultuda UNESCO Sözleşmesi'nin tarafımızdan onayını takiben, ülkemizin eğitim, bilim, kültür ve iletişim konularıyla ilgili kurumları ve UNESCO çalışmaları arasında bağlantı ve eşgüdüm kurmak, Hükümetle UNESCO Sekretaryası arasında gerekli teması sağlamak ve ülkemizde UNESCO programlarının uygulanmasına yardımcı olmak üzere 25 Ağustos 1949 tarihli ve 3-9862 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla **UNESCO Türkiye Milli Komisyonu**(UTMK) kurulmuştur.UNESCO Türkiye Millî Komisyonu dünyadaki ilk Milli Komisyonlardan biri olup UNESCO Genel Direktörlüğü'nün ülkemizdeki yasal temsilcisi niteliğindedir. UTMK'nun bütçesi Milli Eğitim Bakanlığımızca karşılanmaktadır. UTMK, istişarî nitelikli bir kurum olup, aslî görevleri, UNESCO ihtisas konularıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşları UNESCO tarafından yürütülen çalışmalar konusunda bilgilendirmek, bu kurum ve kuruluşların UNESCO faaliyetlerine katkı ve katılımlarını sağlamak. Örgüt'ün çalışmaları

hakkında toplumda farkındalık yaratmak, Hükümet'e danışmanlık etmek ve UNESCO merkeziyle işbirliğini sağlamaktır (UTMK'nın internet sitesine <http://www.unesco.org.tr/> adresi üzerinden erişilebilmektedir) (Erişim 5).

3.3. Yaşayan Değerler

ALIVE(Yaşayan) Temmuz 2004'te, Yaşam Değerleri Eğitimi için hem eğitime değer odaklı bir yaklaşım hem de eğitim vizyonunun yanı sıra sınıf malzemeleri, ödüllü kitaplar ve resmi okul ortamlarında kullanılmak üzere diğer kaynaklar içeren bir organizasyon evi sağlamak için kuruldu. Yaşayan Değerler Eğitim, zihinleri olduğu kadar kalpleri de eğitmeye adanmış küresel bir çabadır. LVE (Yaşayan Değerler Eğitimi), insanların kendi değerleri ile bağlantı kurmasına ve bunları yaşamasına yardımcı olacak bir yaklaşım ve araçlar sunar. Mesleki gelişim atölyeleri sırasında, eğitimciler, gençlerin sevildiği, değer verildiği, saygı duyulduğu, anlaşıldığı ve güvende olduğu değerlere dayalı bir atmosfer yaratmalarını sağlayacak bir süreç içindedirler.

Eğitimcilerden, intrapersonal ve kişilerarası becerileri geliştirirken öğrencileri kendi kişisel değerlerini keşfetmeye ve seçmeye teşvik etmek için barış, saygı, sevgi, işbirliği, mutluluk, dürüstlük, alçakgönüllülük, sorumluluk, basitlik, hoşgörü, özgürlük ve birlik ile ilgili değerleri harekete geçirmeleri istenir. Öğrenciler yakında bir barış ve saygı kültürünün ortak yaratıcısı olurlar (Erişim 6).

Program; Asya, Amerika, Avrupa ve Afrika kıtalarında 60'dan fazla ülkede uygulanmıştır. Hazırlanan programda 3-7 yaş ve 8-14 yaş çocukları için kitaplar ve öğretmenler için kılavuzlar hazırlanmıştır. Bu programın uygulandığı birçok ülkedeki eğitimciler öğrencilerin olumlu sosyal beceriler kazandıklarını aktarmıştır (UNESCO, Living Values Education, 2005. Akt: Ateş 2017:42).

UNESCO tarafından desteklenen yaşayan değerler programı çerçevesinde konu alan 12 değer hakkında açıklamalar aşağıda olduğu gibidir.

- **Barış:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Barış, savaşın yokluğundan daha fazlasıdır.
- ✓ Barış, uyum içinde yaşamaktır ve diğerleriyle kavga etmemektir.

- ✓ Eğer dünyadaki herkes barışçıl olsaydı, burası huzurlu bir dünya olurdu.
- ✓ Barış, içindeki sakinliktedir.
- ✓ Barış, sakin ve rahat bir ruh halidir.
- ✓ Barış, olumlu düşüncelerden, saf duygulardan ve iyi dileklerden oluşur.
- ✓ Barış, her birimizin içinde başlar.
- ✓ Huzurlu kalmak, güç ve şefkat gerektirir.
- ✓ Barış, dengeyi sağlayan niteliksel bir enerjidir.
- ✓ Dünya barışı şiddetsizlik, kabullenme, adalet ve iletişim yoluyla büyür.
- ✓ Barış, medeni bir toplumun temel özelliğidir
- ✓ Sakin ve ciddi düşünceler yoluyla anlayışı, dostluğu ve bütün insanlar arasındaki işbirliğini geliştirecek yeni ve yaratıcı yollar bulunabilir.

• **Sevgi/Aşk:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Bu ortamdaki herkes sevgi dolu ve yeteneklidir.
- ✓ Sevgiyle dolu olduğumda öfke yok oluyor.
- ✓ Sevgi ilişkilerimizi daha iyi yapan değerdir.
- ✓ Sözlerim dikenler yerine çiçekleri yansıttığında, daha iyi bir dünya yaratıyorum.
- ✓ Aynı anda hem kendime, hem aileme hem başkalarına hem ülkeye hem hedeflerime hem de dünyaya sevgi doluyum.
- ✓ Başkalarına duyduğum sevgi, onlar için iyi olanı istediğim anlamına gelir.
- ✓ Aşk; kibar, sevecen ve anlayışlı olabileceğim anlamına gelir.
- ✓ Kendimizi güçlü hissettiğimiz zaman, sevmek daha kolay.
- ✓ Aşk önemsemektir, aşk paylaşmaktır.

- ✓ Aşk güvenilir bir arkadaş olmaktır.
- ✓ Tüm canlıları ve doğayı kucaklamak adına, merhamet sınırlarımızı genişleterek kendimizi özgür bırakmak görevimiz olmalıdır(Albert Einstein).
- ✓ Gerçek kural, kalplerimizdeki nezakette yaşar. Eğer kalplerimiz boş olursa, ne bir kural ne de siyasi bir yenilik onun içini doldurabilir(Tolstoy).

- **Saygı:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ İlk saygı kendimize olan saygıdır, değerli olduğumuzu bilmektir.
- ✓ Kendine saygı özelliklerimizin farkında olmaktır.
- ✓ Saygı, benzersiz ve değerli olduğumu bilmektir.
- ✓ Saygı, sevilebilir ve yetenekli olduğumuzu bilmektir.
- ✓ Saygı başkalarını dinleyebilmektir.
- ✓ Saygı, başkalarının da değerli olduğunu bilmek.
- ✓ Kendine saygı sanatı ve bedeni korur.
- ✓ Kendine saygı, kendine güven veren bir tohumdur.
- ✓ Kendimize saygı duyduğumuzda, başkalarına saygı duymak kolaydır.
- ✓ Saygı duyanlar saygı görürler.
- ✓ Birinin değerini bilmek ve başkalarının değerini onurlandırmak, saygıyı kazanma şeklidir.
- ✓ Dünyadaki herkes, kendimde dahil, saygı ve onurla yaşama hakkına sahiptir.
- ✓ Saygının bir parçası da bir fark yarattığımı bilmektir.

- **Sorumluluk:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Huzur istiyorsak, barışçıl olma sorumluluğumuz var.
- ✓ Temiz bir dünya istiyorsak, doğaya özen gösterme sorumluluğuna sahibiz.
- ✓ Sorumluluk payına düşeni yapmaktır.
- ✓ Sorumluluk, gerekeni kabul etmek ve görevi en iyi şekilde yerine getirmektir.
- ✓ Sorumluluk görevleri dürüstlikle yerine getirmektir.
- ✓ Sorumluluk alındığında, bir katkı yapmış olmanın memnuniyeti vardır.
- ✓ Sorumlu bir insan olarak sunacak değerli bir şeyim var – diğerlerinin de öyle.
- ✓ Sorumlu bir kişi, herkesin payına düşeni aldığı görerek nasıl adil olunacağını bilir.
- ✓ Haklarla birlikte sorumluluklar var.
- ✓ Sorumluluk yalnızca bizi zorlayan bir şey değil, aynı zamanda istediğimizi elde etmemizi sağlayan bir şeydir.
- ✓ Her insan kendi dünyasını algılayabilir ve hak ve sorumlulukların dengesini arayabilir.
- ✓ Küresel sorumluluk tüm insanlara saygı gerektirir.
- ✓ Sorumluluk, kaynaklarımızı olumlu bir değişim oluşturmak için kullanmaktır.
- ✓ Tüm insanlara saygı küresel sorumluluğun gereğidir.
- ✓ Sorumluluk, kaynaklarımızı olumlu bir değişim yaratmak için kullanmaktır.

- **Hoşgörü**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Barış amaç, hoşgörü yöntemidir.
- ✓ Hoşgörü, farklı güzelliklere açık ve anlayışlı olmaktır.
- ✓ Hoşgörü, başkalarının kültürüne saygı duymak ve onları takdir etmektir.

- ✓ Hoşgörü, karşılıklı anlayışla karşılıklı saygıdır.
- ✓ Hoşgörüsüzlüğün tohumları korku ve cehalettir.
- ✓ Hoşgörü tohumu sevgi, şefkat ve özenle sulanır.
- ✓ İnsanlarda ve mevkilerde olan güzelliğin nasıl takdir edilmesi gerektiğini bilenler hoşgörüye sahiptir.
- ✓ Hoşgörü, her gün hayatımızdaki birilerini beslememiz ve canlandırmamız gereken, bizi güçlü kılan çeşitlilikten ve bizi bir araya getiren değerlerden keyif almak için insanlığın gerçekleştirdiği bir eylemdir.
- ✓ Hoşgörü, bölücü maskeleri kaldırırken ve cehaletin yarattığı gerginliği etkisiz hale getirirken, bireysellik ve çeşitlilikten yararlanır. (Yalnızca 12 ila 14 yaşındaki öğrenciler için.)
- ✓ Hoşgörü, zor durumlarla yüzleşme yeteneğidir.
- ✓ Yaşamın sakıncalığını tolere etmek gitmek, hafiflemek, başkalarını hafifletmek ve yoluna devam etmektir.

- **Dürüstlük:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Dürüstlük doğruyu söylemektir.
- ✓ Bütünlük dürüstlüğün bir parçasıdır, doğru olanı yapmak demektir.
- ✓ Bütünlük dürüstlüğün bir parçasıdır, adil olmak demektir.
- ✓ Bütünlük dürüstlüğün bir parçasıdır, sözünüzü tutmak, sözlerinizi tutmak anlamına gelir.
- ✓ Bütünlük dürüstlüğün bir parçasıdır, kendinize ve değerimize sadık kalmak demektir.
- ✓ Dürüst olduğumda, içim rahat hissediyorum.
- ✓ Dürüst ve doğru olan bir kişi güvenilmeye değerdir.

- ✓ Dürüstlük ve nezaket güven inşa eder.
- ✓ Dürüstlikle dostluk arasında derin bir ilişki var.
- ✓ Dürüst düşünceler, kelimeler ve eylemler uyum içindedirler.
- ✓ Dürüstlük endişe duymama izin verir.
- ✓ Dürüst olduğumda, öğrenebilir ve başkalarının öğrenmesine yardım edebilirim.
- ✓ Açgözlülük genellikle yolsuzluğun temelindedir.
- ✓ İnsan ihtiyaçlarına yetebilir ama aç gözlülüğüne yetemez.
- ✓ Birbirimize bağlı olduğumuzun farkında olduğumuzda dürüstlüğün önemini kabul ediyoruz.

- **Tevazu:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Alçakgönüllülük rahat ve yumuşak olmaktır.
- ✓ Alçakgönüllülük saygı ile birlikte gerçekleşir.
- ✓ Alçakgönüllülük güçlerimi bildiğimde, ama övünüp ve gösteriş yapmadığımda gerçekleşir.
- ✓ Alçakgönüllülük kibri ortadan kaldırır.
- ✓ Alçakgönüllülük kişi diğerlerini dinlerken kendi içinde mutludur.
- ✓ Özsaygı ve alçakgönüllülük değerleriyle kendi içimde güçlü olabilirim ve etrafımdakileri kontrol etmeme gerek yoktur.
- ✓ Alçakgönüllülük, kişinin birçoğunun yüreğinde mükemmel olmasını sağlar.
- ✓ Alçakgönüllülük açık bir zihin yaratır.
- ✓ Alçakgönüllülük sayesinde kendi güçlü yanlarımı ve başkalarının güçlü yanlarını tanıyabilirim.

- **Mutluluk:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ İçimde sevgi ve huzuru bulduğumda mutluluk gelir.
- ✓ Mutluluk, kargaşanın ya da şiddetin olmadığı bir barış halidir.
- ✓ Mutluluk ver ve mutluluğu al.
- ✓ Bir umut hissi olduğunda, mutluluk vardır.
- ✓ Herkese iyi dileklerde bulunduğumuzda içimizde mutluluk oluşur.
- ✓ Mutluluk doğal bir şekilde, saf ve bencil olmayan eylemlerle gelir.
- ✓ Kalıcı mutluluk, içinde bir memnuniyet halidir.
- ✓ Kişi kendinden memnun olduğunda, mutluluk otomatik olarak gelir.
- ✓ “Dikenler yerine çiçek ver” derken daha mutlu bir dünya yaratıyorum.
- ✓ Mutluluk verirseniz mutluluk gelir, keder verirseniz üzüntü gelir.

• **İşbirliği:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ İşbirliği, insanlar ortak bir hedef için çalışırken ortaya çıkar.
- ✓ İşbirliği, herkesin payını değerli kabul etmeyi ve olumlu bir tutum sürdürmeyi gerektirir.
- ✓ İşbirliği yapan biri, başkaları ve görevi için iyi dilekler ve saf duygular oluşturur.
- ✓ İşbirliği yaparken neyin gerekli olduğunu bilmeye ihtiyaç vardır.
- ✓ Bazen bir fikre ihtiyaç vardır, bazen fikrimizi bırakmamız gerekir.
- ✓ Bazen öncülük etmemiz ve bazen de takip etmemiz gerekir.
- ✓ İşbirliği, karşılıklı saygı ilkesi tarafından yönetilir.

- ✓ İşbirliği yapanlar işbirliği alır.
- ✓ Aşkın olduğu yerde işbirliği vardır.
- ✓ Değerlerimin farkında olarak işbirliği yapabilirim.
- ✓ Cesaret, değerlendirme, özen ve paylaşım işbirliği için bir temel oluşturur.

- **Sadelik:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Sadelik doğaldır. Sadelik doğal olmaktır.
- ✓ Sadelik dünyadan öğrenilir.
- ✓ Sadelik güzeldir
- ✓ Sadelik rahatlatıcıdır.
Sadelik, sürdürülebilir kalkınmanın yaratılmasına yardımcı olur.
- ✓ Sadelik günümüzde devam eder ve işleri karmaşık hale getirmez.
- ✓ Sadelik sade bir zihnin ve akılın tadını çıkarıyor.
- ✓ Sadelik bize ekonomiyi - kaynaklarımızı akıllıca kullanmayı, gelecek nesilleri akılda tutmayı öğretir.
Sadelik sabır, dostluk ve cesaret verir..Sadelik hayattaki küçük şeyleri takdir etmektir.
- ✓ Sadelik maddi arzulardan ve duygusal arzulardan kurtulmaktır - basitçe "olmak" için izin verir.
Sadelik israfı önler, ekonomiyi öğretir, açgözlülük, korku, akran baskısı ve sahte kimlik duygusu ile karmaşık değer çatışmalarını önler.
- ✓ Sadelik cömertlik ve paylaşımı büyütür.
- ✓ Sadelik, başkalarına nezaket, açıklık, saf niyetlerle - beklentiler ve şartlar olmadan öncelik verir.

- **Özgürlük:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Özgürlük akıl ve kalbin içinde bulunur.
- ✓ Özgürlük değerli bir hediyedir.
- ✓ Haklar sorumluluklarla dengelendiğinde tam özgürlük olabilir.
- ✓ Herkes eşit haklara sahipken tam bir Özgürlük vardır.
- ✓ Bütün insanların özgür olma hakkı vardır. Herkesin özgür olması için, her birinin başkalarının haklarına saygı göstermesi gerekir.
- ✓ İç özgürlük, kendim de dahil olmak üzere herkes için olumlu düşünceler olduğunda yaşanır.

• **Birlik:**

Yaş grubu: 8 - 14

- ✓ Birlik, gruptaki bireyin arasındaki ve içindeki ahenktir.
- ✓ Birlik, her bir bireyin kendi katılımını onaylaması ve kabul etmesiyle devam eder.
- ✓ Birlik, paylaşılan bir amaç, umut ve hayal ile oluşur.
- ✓ Birlik, büyük görevlerin kolay görünmesini sağlar.
- ✓ Birliğin büyüklüğü, herkesin saygı görmesini sağlar.
- ✓ Bir saygısızlık belirtisi birliğin bozulmasına neden olabilir.
- ✓ Birlik, işbirliği deneyimini yaratır, görevin coşkusunu artırır ve atmosferi güçlendirir.
- ✓ Birlik, bir aidiyet duygusu yaratır ve herkes için refahı artırır(Erişim 6).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli

İlköğretim 5–8. sınıflar arasında müzik ders kitaplarındaki eserlerde değerlere yer verilme durumunu belirlemeye yönelik bu araştırma, nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Kullanılacak olan model, var olan bir durumu var olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlayan tarama modelidir. “Araştırmaya konu olan olay, birey ya

da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip belirlenebilmesidir” (Karasar, 2010: 77).

Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık ve Diğerleri, 2010: 302).

Araştırmada verilerin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. “Betimsel analiz”de elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden- sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 224).Betimleyici araştırmalar araştırmaya hipotezle başlamadıkları, olgular arasında nedensellik ilişkisi aramadıkları, açıklama ve tahmin amacına yönelik olmadıkları, çevresel koşulları kontrol altında tutmadıkları için nitel yöntemle yürütülürler(Erişim 7).

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından basılmış ve Talim Terbiye Kurulu’na onaylanmış müzik ders kitapları oluşturmaktadır. Bu yöntemle belirlenen araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında kullanılan 5. 6. 7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan eserlerin tümü oluşturmaktadır. Bu eserler; şarkı, türkü, marş ve ilahilerden oluşan 162adet eseri içermektedir. Bunların 24 adet 5. sınıf, 37 adet 6.sınıf, 43 adet 7.sınıf, 58 adet ise 8. sınıf ders kitaplarında bulunan eserlerdir. Bu eserler UNESCO’ da seçilen yaşayan değerler programında

bulunan 12 adet değerin, ortaokul kitaplarındakiyer verilme durumuna göre incelenmiştir.UNESCO Yaşayan Değerler Listesi, 12 değerden oluşmaktadır. Bu değerler: iş birliği, özgürlük, mutluluk, dürüstlük, sevgi, alçakgönüllülük, barış, saygı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü ve birlik değerleridir.

4.3. Verilerin Toplanması ve çözümlenmesi

Bu araştırmada, ilköğretim müzik dersi kitaplarında (5-8) yer alan eserlerin öğrenciye kazandırılması hedeflenen değerler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, öncelikle değer, değer eğitimi ile ilgili literatür taranmış ve yapılan çalışmalar incelenmiş, bu inceleme sonucunda hangi özelliklerin “değer” kabul edilebileceği belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra ilköğretim müzik dersi ğretim programı nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve şimşek, 2005). Dokümanlar; gerçek, kolay ulaşılabilir hazır veri sağlayarak, araştırmacılar için sorunlara çözüm bulabilmek amacıyla kullanılmaktadır. Doküman eşitleri kamuya ait tutanaklar, kişisel dokümanlar ve fiziksel materyaller olarak ayrılmaktadır. Hodder ve Merriam fiziksel materyalleri, günlük yaşamda kullanılan fiziksel materyaller, araç- gereçler, aygıtlar, aletler ve el ürünü işler olarak sınıflandırmaktadır (Akt.: Belet ve Deveci, 2008: 766). Bu araştırmada veri toplama aracı olarak 5, 6,7 ve 8. sınıf müzik ders kitapları kullanıldığından fiziksel materyaller olarak değerlendirilmektedir.

Tümevarım analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Araştırmada tümevarım analizi kapsamında verilerin kodlanması, temaların bulunması, bulguların yorumlanması aşamaları izlenerek (Yıldırım ve şimşek, 2005) şu işlemler gerçekleştirilmiştir: Müzik ders kitaplarındaki eserler değerler bakımından incelemek üzere bir form oluşturulmuş ve forma betimsel içerik kazandırılmıştır. Araştırmacı yorumları bölümleri açılarak bu bölümler araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Burada elde edilen verilerin uygunluğu bir alan uzmanı ile birlikte değerlendirilerek uzlaşmaya varılmıştır. Dört

sınıfın kitabındaki toplam 162 eser (5–8) için de aynı işlem uygulanmıştır. Bu aşamadan sonra kodlama işlemine geçilmiş, ilgili kodlar kod başlığı altında toplanmış, değerler oluşturularak değerlerle ilgili temalar altında bulgular sunulmuştur. Belirlenen değer vurguları, alan uzmanlarının kontrolleri ve değerlendirmeleri neticesinde nihai sonucuna ulaşarak, tablolar halinde toparlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim Kurumları ortaokul kademesi 5. 6. 7. ve 8. sınıf müzik kitaplarında var olan şarkı, türkü, marş ilahi ve çocuk şarkıları incelenmiştir. Bu eserler değerlerine göre ayrılıp, frekans olarak belirtilmiştir. İstiklâl Marşımız her sınıfın konusu olduğu için her sınıfta değerlendirmeye alınmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada belirlenen alt problemler sırasına göre ulaşılan bulgular tablolar halinde verilecektir.

5.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde, İlköğretim kademesi 5. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır? sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 1:5.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Eserler ve Değer Dağılımı

Eser Listesi	Yaşayan Değerler Listesi											
	Barış	Sevgi/Aşk	Saygı	Sorumluluk	Hoşgörü	Dürüstlük	Tevazu	Mutluluk	İşbirliği	Sadelik	Özgürlük	Birlik
1 İstiklal Marşı	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	*
2 Benim Bahçem	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
3 Kardeşlik	*	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
4 Kara Basma İz Olur	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Bizim Eller Ne Güzel Eller	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
6 Gökte Yıldız Ay misun	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Nane Limon Kabuğu	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Oyun	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
9 Güzel Türkiye	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Haydi Biliniz	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-
11 Unutulmuş Birer Birer Eski Dostlar	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Makaram Sarı Bağlar	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Ata'm	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-
14 Sen Varsın Hep Öğretmenim	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15 Hey OnbeşliOnbeşli	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	*
16 Gençlik Marşı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
17 Bahçalarda Börülce	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
18 Sevgi Çiçekleri	-	*	-	-	-	-	-	-	*	-	-	*
19 Atatürk Ölmedi	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	*	-
20 Türkiye'ni Temiz Tut	-	*	-	*	-	-	-	-	*	-	-	-
21 Ha Buradan Aşağı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22 Bingöl Halayı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23 Havada Bulut Yok	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24 Meşeli Dağlar Meşeli	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	1	18	7	4	0	0	0	3	3	0	2	8

Kaynak: 5. Sınıf Müzik Ders Kitabı

Tablo 1’de 5.sınıf müzik ders kitabında yer alan toplam 24 eser UNESCO tarafından desteklenen yaşayan değerler programı çerçevesinde 12 değer ele alınarak incelenmiştir. İncelemeler sonucunda kitaplarda yer alan birçok eser, birden çok değer arasında yer aldığı için her eser yüzdelik dilimde ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

- ✓ **Sevgi/ Aşk:**Sevgi/Aşk değerini konu alan %74,88 oranında toplam 18 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Birlik:**Birlik değerini konu alan %33,28 oranında toplam 8 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Saygı:**Saygı değerini konu alan %29,12 oranında toplam 7 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Sorumluluk:**Sorumluluk değerini konu alan %16,64 oranında toplam 4 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Mutluluk:**Mutluluk değerini konu alan %12,48 oranında toplam 3 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **İşbirliği:**İşbirliği değerini konu alan %12,48 oranında toplam 3 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Özgürlük:**Özgürlük değerini konu alan %8,32 oranında toplam 2 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Barış:**Barış değerini konu alan %4,16 oranında 1 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

5.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde, İlköğretim kademesi 6. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır? sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 2: 6.Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eser ve Değer Dağılımı

Yaşayan Değerler Listesi

Eser Listesi		Barış	Sevgi/Aşk	Saygı	Sorumluluk	Hoşgörü	Dürüstlük	Tevazu	Mutluluk	İşbirliği	Sadelik	Özgürlük	Birlik
1	İstiklal Marşı	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	*
2	Cumhuriyet	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	*	*
3	Bulut Olsam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-
4	Bir Dünya Bırakın	-	-	-	*	-	-	-	-	*	-	*	*
5	Çanakkale Türküsü	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-
6	Dünya Çocuk Bayramı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*
7	Hoş Gelişler Ola	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*
8	Bayrağım	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Samsun'dan Doğan Güneş	*	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Yörük Ali	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Anlat Bana Öğretmenim	-	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Atatürk Kalbimde	-	*	*	-	-	-	-	*	-	-	-	-
13	Güzel Yurdum	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Deniz Üstü Köpürür	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Sen Bu Yaylaları Yaylayamassun	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Otomobil Uçar Gider	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Nar Danesi	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Tiridine Bandım	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Ben Ağlarım Yane Yane	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Çemberimde Gül Oya	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Kahve Yemenden Gelir	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Türkiye'min Dört Yanında	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
23	Yollar Ve Vatanım	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Türkiye'miz	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
25	Sevgiyle Büyürüz Biz	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Zobalarında Guru Da Meşe Yanıyor	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Dostluk Oyunu	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-
28	Müzik Yapalım	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-
29	Işık Saçarız	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-
30	Hayata Renk Ver	-	-	-	*	-	-	-	-	*	-	-	-
31	Güzel Yurdum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
32	Bana Bir Şarkı Söyle	*	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
33	Sevgi Çiçekleri	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
34	Uçurtmam Uçtu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
35	Tebessüm	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
35	Çınar	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-
37	Eski Ordu Marşı	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*
TOPLAM		2	1	8	3	0	0	1	7	6	0	6	1
			8										0

Kaynak:6. Sınıf Müzik Ders Kitabı

Tablo 2' de 6. sınıf ders kitabında yer alan toplam 37 eser UNESCO tarafından desteklenen yaşayan değerler programı çerçevesinde 12 değer ele alınarak incelenmiştir. Ancak birçok eser birden çok değer arasında yer aldığı için her eser yüzdelik dilimlerde ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

- ✓ **Sevgi/Aşk:**Sevgi/Aşkdeğerini konu alan % 29,50oranında toplam 18 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Birlik:** Birlik değerini konu alan %16,39 oranında toplam 10eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Saygı:** Saygı değerini konu alan %13,11oranında toplam 8 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Mutluluk:**Mutluluk değerini konu alan % 11,47 oranında toplam 7eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **İşbirliği:**İşbirliği değerini konu alan %9,83 oranında toplam 6 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Özgürlük:**Özgürlük değerini konu alan % 9,83 oranında toplam 6 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Sorumluluk:** Sorumluluk değerini konu alan % 4,91 oranında toplam 3eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Barış:** Barış değerini konu alan %3,27oranında toplam 2 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Tevazu:**Tevazu değerini konu alan %1,63 oranında toplam 1 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

5.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde, İlköğretim kademesi 7. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır?sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 3:7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eser ve Değer Dağılımı

Yaşayan Değerler Listesi

Eser Listesi	Barış	Sevgi/Aşk	Saygı	Sorumluluk	Hoşgörü	Dürüstlük	Tevazu	Mutluluk	İşbirliği	Sadelik	Özgüven	Birlik
1 İstiklal Marşı	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	*
2 Kirlara Doğru	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	*	-
3 Kavrma Koydum Tasa	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Ayletme Beni	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Kiremite Su Düştü	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Toycular	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Köyümüz	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
8 Memleketim	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Entarisi Dım Dım Yar	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Açılır Gonca Gül Yar	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 İndim Havuz Başına	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Unutamam Seni	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Altın Hızma Mülayim	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14 Manolyam	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15 Ben Yürürüm Yane Yane	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16 Dere Geliyor Dere	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

17	Bitlis'te Beş Minare	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
18	İncecikten Bir Kar Yağar	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
19	Geçti Dost Kervanı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*	
20	Uzun İnce Bir Yoldayım	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	
21	Bahçada Yeşil Çınar	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
22	Bülbülüm Altın Kafeste	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
23	Erik Dalı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
24	Nemrut'un Kızı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
25	Sevdan Olmasaydı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
26	Vardar Ovası	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
27	Yemeni Bağlamış	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
28	Eski Ordu Marşı	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	
29	Neşeye Şarkı	*	*	-	-	*	-	-	-	-	-	*	
30	Ağaç Türküsü	-	-	-	*	-	-	-	-	*	-	-	
31	Yangın Olur Biz Yangına Gideriz	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	
32	Manastır Türküsü	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	
33	Güzel Anadolu	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	
34	Atatürk	-	-	*	-	-	-	-	*	-	-	*	
35	Bayrak Marşı	-	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	
35	Segâh Tekbir	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	
37	Salât-ı Ümmüye	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	
38	Yemen Türküsü	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	
39	Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	*	*	*	*	-	-	-	-	*	-	*	
40	Hey Gidi Dünya Hey	-	-	-	*	-	*	-	-	-	-	-	
41	Ata'm	-	*	-	*	-	-	-	*	-	*	*	
42	İleri Marşı	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	
43	Notaların Şarkısı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
TOPLAM		2	28	10	6	0	2	0	2	4	2	3	8

Kaynak:7. Sınıf Müzik Ders Kitabı

Tablo 3' te 7. sınıf müzik ders kitabında yer alan toplam 43 eser UNESCO tarafından desteklenen yaşayan değerler programı çerçevesinde 12 değer ele alınarak

incelenmiştir. Ancak birçok eser birden çok değer arasında yer aldığı için her eser yüzdeler dilimlerde ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

- ✓ **Sevgi/Aşk:**Sevgi/Aşk değerini konu alan % 41,17 oranında toplam 28 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Saygı:**Saygı değerini konu alan % 14,70 oranında toplam 10eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Birlik:** Birlik değerini konu alan % 11,76 oranında toplam 8 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Sorumluluk:**Sorumluluk değerini konu alan % 8,82 oranında toplam 6eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **İşbirliği:** İşbirliği değerini konu alan % 5,88 oranında toplam 4 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Özgürlük:**Özgürlük değerini konu alan % 4,41 oranında toplam 3 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Dürüstlük:**Dürüstlük değerini konu alan % 2,94 oranında toplam 2eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Sadelik:** Sadelik değerini konu alan % 2,94 oranında toplam 2 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Mutluluk:**Mutluluk değerini konu alan % 2,94 oranında toplam 2eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Barış:** Barış değerini konu alan % 2,94 oranında toplam 2 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

5.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde, İlköğretim kademesi 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan eserler ve değer dağılımları nasıldır? sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 4: 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eser ve Değer Dağılımı

Eser Listesi	Yaşayan Değerler Listesi											
	Barış	Sevgi/Aşk	Saygı	Sorumluluk	Hata Payı	Dürüstlük	Tevazu	Mutluluk	İşbirliği	Basitlik	Özgüven	Birlik
1 İstiklal Marşı	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	*
2 Sakarya Marşı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-
3 100. Yıl Marşı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-
4 Kahveyi Kavururlar	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Çam başına Çıktım Çıram Yanmadı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Malatya	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
7 Çoban Çeşmesi	-	*	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-
8 Mihriban	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Aşk Rüyadır Çoğu Zaman	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Kır Atıma Bineyim	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Ne Olur Güzelim Sevsen Beni	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Dargın Ayrılmayalım	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Seherde Bir Bağa Girdim	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14 Akasyalar Açarken	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
15 Bahçe Duvarından Aştım	-	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
16 Kara Üzüm Salkımı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17 Ordu'nun Dereleri	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18 Gesi Bağlarında	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19 Bir Garip Kuştu Gönlüm	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20 Ben Seni Sevdiğimi	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21 Eziz Dostum Mennen Küstüp İncidi	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22 Girdim Yarın Bahçasına	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23 Dolama Dolamayı	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24 Sen Sen Menim Dilberim	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25 Sen Ağlama	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

26	Çemberimde Gül Oya	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Beyaz Giyme Toz Olur	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
28	Evlerinin Önü Yıldız Piyade	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Mihriban	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	Bak Yine Geçti Bahar	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Nar Tanem Bir Tanem	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Rüzgâr Susmuş Ses Vermiyor	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Konma Bülbül Konma	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34	Gül Yüzün Soldukça	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Unutulmuş Birer Birer	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Ayva Çiçek Açmış	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Bana Bir Aşk Masalından	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	Zeytin Gözlüm Sana Meylim Nedendir	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	Değdi Saçlarıma Bahar Gülleri	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40	Zimterelelli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
41	Gençlik Marşı	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
42	Çocuklarımız Biz	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
43	Atatürk	-	-	*	-	-	-	-	*	-	-	-	*
44	İzmir'in Kavakları	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*
45	Vatan	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	Tuna Nehri Akmam Diyor	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47	Şu Dalmadan Geçtin mi?	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48	Salât-ı Ümmiye	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49	Sarı Zeybek	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	Manastır Türküsü	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*
51	Nefes (zahid bizi tan eyleme)	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*
52	Kolay Mı?	-	-	-	*	-	-	-	*	-	-	-	-
53	İleri Marşı	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-
54	Değerlerimiz	-	-	-	*	-	*	-	-	-	-	-	*
55	Yurdumda	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*
56	İlkbahar	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
57	Yaşamak	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*
58	Çile Bülbülüm Çile	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-
TOPLAM		0	3	1	4	0	1	1	5	4	0	3	14

Kaynak:8. Sınıf Müzik Ders Kitabı

Tablo 4' te8. sınıf müzik ders kitabında toplam 58 eser UNESCO tarafından desteklenen yaşayan değerler programı çerçevesinde 12 değer ele alınarak incelenmiştir. Ancak birçok eser birden çok değer arasında yer aldığı için her eser yüzdelerle ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

- ✓ **Sevgi/Aşk:**Sevgi/Aşk değerini konu alan % 46,83 oranında toplam 37 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Birlik:** Barış değerini konu alan % 17,72 oranında toplam 14 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Saygı:**Saygı değerini konu alan % 12,65 oranında toplam 10 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Mutluluk:** Mutluluk değerini konu alan % 6,32 oranında toplam 5 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **İşbirliği:** İşbirliği değerini konu alan % 5,06 oranında toplam 4 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Sorumluluk:** Sorumluluk değerini konu alan % 5,06 oranında toplam 4 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Özgürlük:** Özgürlük değerini konu alan % 3,79 oranında toplam 3 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Dürüstlük:** Dürüstlük değerini konu alan % 1,26 oranında 1 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Tevazu:** Tevazu değerini konu alan % 1,26 oranında 1 eser olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 5:5.6.7. ve 8.Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Değer Dağılımı

DEĞERLER	Ders Kitapları				TOPLAM
	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	
1 Aşk (Sevgi)	9	18	28	37	92
2 Birlik	7	10	8	14	39
3 Saygı	2	8	10	10	30

4	İşbirliği	1	7	4	4	16
5	Sorumluluk	3	3	6	4	16
6	Özgürlük	1	6	3	3	13
7	Mutluluk	1	1	2	5	9
8	Barış	0	2	2	0	4
9	Dürüstlük	0	0	2	1	3
10	Sadelik	0	0	2	0	2
11	Tevazu	0	1	0	1	2
12	Hoşgörü	0	0	0	0	0

- Sevgi/Aşk Değeri:**5.6.7.8. sınıf müzik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 92 esere yer verilmiştir.
- Birlik Değeri:** 5.6.7.8. sınıf müzik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 39 esere yer verilmiştir.
- Saygı değeri:**5.6.7.8. sınıf müzik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 30 esere yer verilmiştir.
- İşbirliği Değeri:** 5.6.7.8. sınıf müzik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 16 esere yer verilmiştir.
- Sorumluluk Değeri:** 5.6.7.8. sınıf müzik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 16 esere yer verilmiştir.
- Özgürlük Değeri:** 5.6.7.8. sınıf müzik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 13 esere yer verilmiştir.

7. **Mutluluk Değeri:** 5.6.7.8. sınıf m¼zik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 9 esere yer verilmiştir.
8. **Barış Değeri:**5.6.7.8. sınıf m¼zik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 4 esere yer verilmiştir.
9. **D¼r¼stl¼k Değeri:** 5.6.7.8. sınıf m¼zik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 3 esere yer verilmiştir.
10. **Sadelik Değeri:**5.6.7.8. sınıf m¼zik ders kitaplarında bu değeri konu alan toplam 2 esere yer verilmiştir.
11. **Tevazu Değeri:** 5.6.7.8. sınıf m¼zik ders kitaplarında bu değeri konu alan 1 esere yer verilmiştir.
12. **Hořg¼r¼ Değeri:** Bu değer işlenmemiştir.

ALTINCI B¼L¼M

6. SONUÇ ve ¼NERİLER

Yapılan bu çalışmada, 2018-2019 Eğitim-¼ęretim d¼neminde ilköğretim (5-8) m¼zik ders kitaplarında toplam 163 adet eser incelenmiştir. Araştırmanın alt amaçlarına y¼nelik elde edilen sonuçlara g¼re, m¼zik ¼ęretiminde kullanılan orta¼ęretim ders kitaplarındaki eserlerin, UNESCO tarafından desteklenen “Yaşayan Değerler Programı” çerçevesinde belirlenen 12 adet değerden (iş birliği, ¼zg¼rl¼k, mutluluk, d¼r¼stl¼k, sevgi, alçak g¼n¼ll¼l¼k, barış, saygı, sorumluluk, sadelik, hořg¼r¼, birlik) tamamına yakınının ele alınarak işlendiği belirlenmiştir. İşlenmeyen tek değer olarak “hořg¼r¼” değeri g¼ze çarpmaktadır.

6.1. Birinci Bulguya Ait Sonuçlar

İncelenen 5. sınıf müzik ders kitabında, 24 eser içinde en sık kullanılan, %74,88 oranı ile sevgi/aşk değeri, %33,28 oranıyla birlik değeri, %29,12 oranıyla saygı değeri, %16,64 oranıyla sorumluluk değeri, %12,48 ile mutluluk ve iş birliği değerleri, %8,32 oranı ile özgürlük değeri, %4,16 oranı ile barış değerleri kullanılmıştır. Dürüstlük, tevazu, hoşgörü ve sadelik değerlerinin ise kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. İkinci Bulguya Ait Sonuçlar

İncelenen 6. sınıf müzik ders kitabında, 37 eserinde içinde en sık kullanılan, %29,50 oranı ile sevgi/aşk değeri, %16,39 oranıyla birlik değeri, %13,11 oranıyla saygı değeri, %11,47 oranıyla mutluluk değeri, % 9,89 oranı ile iş birliği ve özgürlük değerleri, %4,91 oranı ile sorumluluk değeri, %3,27 ile barış değeri, %1,36 ile tevazu değerleri kullanılmıştır. Dürüstlük, hoşgörü ve sadelik değerlerinin ise kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.3. Üçüncü Bulguya Ait Sonuçlar

İncelenen 7. Sınıf müzik ders kitabında, 43 eser içinde en sık kullanılan, %41,17 oranı ile sevgi/aşk değeri, %14,70 oranıyla saygı değeri, %11,76 oranıyla birlik değeri, %8,82 oranı ile sorumluluk değeri, % 5,88 oranı ile iş birliği değeri, %4,41 oranı ile özgürlük değerleri, %2,94 oranıyla mutluluk, dürüstlük, sadelik ve barış değerleri kullanılmıştır. Hoşgörü ve tevazu değerlerinin ise kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.4. Dördüncü Bulguya Ait Sonuçlar

İncelenen 8. sınıf müzik ders kitabında, 58 eser içinde en sık kullanılan, % 46,83 oranı ile sevgi/aşk değeri, %12,65 oranı ile saygı değeri, %6,32 oranı ile mutluluk değeri, %5,06 oranı ile işbirliği ve sorumluluk değerleri, %3,79 oranı ile özgürlük değeri, %1,26 oranı ile de dürüstlük ve tevazu değerlerine yer verilmiştir. Hoşgörü, barış ve sadelik değerlerinin ise kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlara dayanarak, ortaokul müzik öğretim programı her ne kadar ulusal değerlerle oluşturulmuş olsa da evrensel değerleri de barındırdığı görülmektedir.

UNESCO' nun yaşayan değerler eğitimi programınınınkuruluş amaçları içinde yer alan,

- Eğitimcilere ve öğrencilere, bireyin fiziksel, entelektüel, duygusal ve maneviyattan oluştuğunu kabul ederek, tüm kişinin gelişimi için rehber ilkeler ve araçlar sağlamak.
- Mesleki gelişim atölyeleri, müfredat kaynakları ve değerleri uygulamalarının kalbi olarak kullanmak isteyen eğitimcilere destek sağlamak.
- Bireylerin farklı değerler ve bunları kendileriyle, başkalarıyla, toplumla ve dünyayla ilişkili olarak ifade etmenin pratik sonuçlarını düşünmesine yardımcı olmak.
- Olumlu kişisel ve sosyal seçimler yapma konusunda anlayışı, motivasyonu ve sorumluluğu derinleştirmek.
- Bireylere kendi kişisel, sosyal, ahlaki ve manevi değerlerini seçme konusunda ilham vermek ve onları geliştirmek ve derinleştirmek için pratik yöntemlerin farkında olmak.
- Eğitimcileri, bakıcıları ve ebeveynleri, öğrencilere ve bakımlarında olanlara bir yaşam felsefesi sunmaları için teşvik etmek, böylece genel gelişim ve kişisel gelişimlerini kolaylaştırmak, böylece kendilerini topluma saygı, güven ve amaç ile entegre etmeleri için kolaylaştırmak.
- Değerlerin toplumun sürdürülebilir kuvveti ve insan gelişiminin temeli olduğu bilincini ilerletmek.
- Tüm insanların yaşadıkları değerlerin yaşam deneyimlerinin kalitesini etkilediğini anlamalarına yardımcı olmak (Erişim 8) gibi maddeler yer almaktadır.

Bu amaçlara bakıldığında, müzik ğretim programında yer alan değerlerimizin, yaşayan değerler ile birlikte ortak paydada buluşturulması demek, Türk müzik eğitiminin sadece ulusal değil aynı zamanda evrensel değerleri işlemesi demektir. Evrensel eğitim değerlerinden olan sosyal, kişisel, ahlaki ve manevi değerlerin tüm

insanlara,öğretim esnasında kazandırılması gerekmektedir. Buna olanak sağlayacak olan eğitim kurumlarının öğretim programlarında temel alınan ulusal değerlerle birlikte evrensel değerleri de öğretime dâhil etmek gerekmektedir.

Genel toplamda 12 değer içerisinde sadece sevgi/aşk değeri % 40,52 oranında, birlik değeri % 17,18 oranında, saygı değeri %13,21 oranında, işbirliği değeri %7,04 oranında, sorumluluk değeri %7,04 oranında, özgürlük değeri % 5,72 oranında, mutluluk değeri %3,96 oranında, barış değeri %1,76 oranında, dürüstlük değeri %1,32 oranında, sadelik değeri % 0,88 oranında, tevazu değeri% 0,44 oranında yer almaktadır. Hoşgörü değeri hiç işlenmemiştir.

İşbirliği, sorumluluk, özgürlük, mutluluk, barış, dürüstlük, sadelik ve tevazu değerleri %10 un altında kalmıştır. Göz ardı edilen bu değerlerin öğrencilerin sosyal, kişisel, ahlaki ve manevi değerlerine de yansıdığı göz ardı edilmemelidir. Bu değerlerin kitaplarda işlenen konulara ve eserlere dağıtılmasıyla birlikte öğrencilerin ortak manevi değerleri kazanması açısından olumlu gelişmeler sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Öztürk Samur, A.*Değerler Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarının Sos-yal ve Duygusal Gelişimlerine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi, Konya,2011.
- Noyan, Hasan, *Müzik Dersinin Müzik Beğenisine Göre İlköğretim Öğrencileri Üzerindeki Olumlu Olumsuz Etkilerinin Araştırılması*, Yüksek Lisans Tezi,Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Programı, Sivas, 2012.
- Karagöz, Betül, *İlköğretim Öğrencilerine Değerlerin Okul Şarkıları Yoluyla Kazandırılması*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Malatya, 2013.

- Ekşi, Halil, Temel İnsani Değerlerin Kazanılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt I, Sayı 1, 2013 s.79-96.
- Sağlam, Abdulkadir, Değerler Eğitiminin Öğrenci Davranışlarına Etkisinin Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 3, 2016 s. 723-742.
- Çevik, Beste D., Piyano Öğretimi Neden Zordur, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:0 Sayı:15, 2007 s.63.
- Denizli, Esin – Yalçın, Demet- Yaka, Şenol, Okul Öncesi Eğitimde Verilecek Öncelikli Değerlere İlişkin Veli Görüşleri, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 12, Sayı. 28, Aralık 2014 s.169-192.
- Ateş, Öznur Tulunay, Türkiye’de Değerler Eğitimi Uygulamalarının Öğrencilere Kazandırılması İstenen Olumlu Özellikler Üzerindeki Etkisi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 15, No. 34, Aralık 2014 s.41-60.
- Tarhan, Murat- Altun, Adnan, Unesco Ve Sosyal Bilgiler Eğitimi, *Uluslararası Dilsel, Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2016 s.58-71.
- Akarsu, Sıtkı- Yükrük, Serap, İlkokul(1-4) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı 4/4, Türkiye 2015 s. 1684-1707.
- Ereş, Figen, Vatandaşlık Eğitimi Ve Karakter Eğitimi Politikalarının Değerlendirilmesine Yönelik Nitel Bir Çalışma, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 36, 2015 s. 120-136.
- Şirin, Ahmet- Ulaş, Enver, Ortaokul Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri İle Karakter Eğitimi Uygulamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 12, No. 30, Aralık 2015 s.279-307.
- Kapkın, Betül- Çalış, Zekeriya- Sağlam, Mehmet, Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 16, No. 35, Haziran 2018 s.185-209.

- Balanuye, Çetin- Çetin Necip, Değerler ve Eğitim Üzerine, *Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, Sayı 24, Bahar 2015 s.1303-4251.
- Kısaç, İbrahim- Turan, Zülfü, Ortaöğretim Öğrencilerinin Değer Yönelimleri, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 13, No. 29, Haziran 2015 s.495-509.
- Canatanı, Ayşe, Toplumsal Değerler ve Yaşlılar, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, Sayı 1, 2008 s.68-71.
- Cihan, Nazlı, Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye Deki Uygulamaya Bir Bakış, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı 9/2, No. 30, Kış 2014 s.429-436.
- Altun, Adnan- Ata, Bahri, Unesco'nun Tarih Eğitimi Yayınlarına Yönelik Bir Değerlendirme (1947-2012), *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 6 Sayı 14, Sosyal Bilimler Öğretimi Özel Sayısı, 2013 s.1308-9196.
- Ekşi, Halil- Katılmış, Ahmet, *Karakter Eğitimi El Kitabı*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Turan, Refik- Ulusoy, Kadir, *Farklı Yönleri ile Değerler Eğitimi*, Pegem Akademi, Ankara, 2014.
- Yaman, Ertuğrul, *Değerler Eğitiminde Yeni Ufuklar*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2016.
- Karasar, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2009.
- Şimşek, Hasan- Yıldırım, Ali, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçki Yayıncılık, Ankara, 2005.
- Altunışık, Remzi- Coşkun, Recai- Bayraktaroğlu, Serkan & Yıldırım, Engin, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık, Sakarya, (2010).

- Belet, Dilek- Deveci, Handan, Türkçe Ders Kitaplarının Değerler Bakımından İncelenmesi, *VII.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, Çanakkale, 2-4 Mayıs 2006.
- Güneş, Firdevs, Değerler Eğitiminde Yaklaşım ve Modeller”, *Eğitimde Gelecek Arayışları: Dünden Bugüne Türkiye de Beceri, Ahlak ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, Bartın, 16-18 Nisan 2015. Cilt 1, Ankara 2016.
- Erişim 1: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c33d86b760d38.69547178 , 16 Ekim 2019.
- Erişim 2: Türkiye de Aile Değerleri Araştırması, *Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü* 2010, (Erişim)<https://ailevecalisma.gov.tr> > [indirilebilir-yayinlar 61-turkiyede-aile-degerleri](https://ailevecalisma.gov.tr/indirilebilir-yayinlar/61-turkiyede-aile-degerleri), 16 Ekim 2019.
- Erişim 3 :http://www.tutap.com.tr/detay_kurumsal/unesco/7 . (11 Ekim 2019)
- Erişim 4 : Unesco Nedir? (Erişim) <https://paratic.com/unesco-nedir/>, 15 Ekim 2019.
- Erişim 5: “Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)”, Uluslar Arası Örgütler, (Erişim) <https://disiliskiler.ktb.gov.tr>, 31 Ekim 2019.
- Erişim 6: Yaşayan Değerler Hakkında, (Erişim) <http://livingvalues.net> 31 Ekim 2019.
- Erişim 7: Yaşayan Değerler Hakkında, (Erişim) <http://livingvalues.net/values/31> Ekim 2019.
- Erişim 8: Araştırmada Yöntem, (Erişim) <http://www.bingol.edu.tr/media/205521/sayt-bolum9-Arastirma-Yontem-ve-Tekniklerinin-Secimi.pdf> , 05 Kasım 2019.
- Erişim 9: Vizyon ve Görevler (<http://livingvalues.net/vision-mission-aims/> 03.11.2019.